

Immaterialrätt

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om olika immaterialrättsliga frågor. Yrkandena rör bl.a. åtgärder för att stärka immateriella rättigheter, streamning från olovlig källa och privatkopieringsersättningen. I flera fall hänvisar utskottet till pågående arbete på nationell nivå och att de frågor som tas upp i motionerna är föremål för översyn inom EU.

I betänkandet finns fyra reservationer (M, SD, C, L, KD).

Behandlade förslag

16 yrkanden i motioner från den allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Åtgärder för att stärka immateriella rättigheter	6
Motionerna.....	6
Vissa kompletterande uppgifter	7
Utskottets ställningstagande.....	13
Streamning från olovlig källa	15
Motionerna.....	15
Vissa kompletterande uppgifter	15
Utskottets ställningstagande.....	17
Privatkopieringsersättning	18
Motionerna.....	18
Vissa kompletterande uppgifter	18
Utskottets ställningstagande.....	19
Övriga frågor på immaterialrättens område.....	20
Motionerna.....	20
Vissa kompletterande uppgifter	20
Utskottets ställningstagande.....	21
Reservationer	23
1. Åtgärder för att stärka immateriella rättigheter, punkt 1 (M)	23
2. Streamning från olovlig källa, punkt 2 (M, C, L, KD)	25
3. Streamning från olovlig källa, punkt 2 (SD).....	26
4. Privatkopieringsersättning, punkt 3 (SD)	27
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	28
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	28

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Åtgärder för att stärka immateriella rättigheter

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1442 av Ola Johansson och Per Lodenius (båda C),

2016/17:1967 av Jörgen Warborn (M),

2016/17:3150 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2 och

2016/17:3151 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1–4.

Reservation 1 (M)

2. Streaming från olovlig källa

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1768 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkande 1,

2016/17:1945 av Jörgen Warborn (M) och

2016/17:3123 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 13.

Reservation 2 (M, C, L, KD)

Reservation 3 (SD)

3. Privatkopieringsersättning

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:255 av Jan R Andersson (M),

2016/17:1274 av Christian Holm Barenfeld och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda M),

2016/17:1768 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkande 2 och

2016/17:3277 av Martin Kinnunen (SD).

Reservation 4 (SD)

4. PRV:s handläggningstider för ansökningar om patent

Riksdagen avslår motion

2016/17:228 av Lotta Finstorp (M).

5. Det civilrättsliga sanktionsdirektivet

Riksdagen avslår motion

2016/17:2389 av Markus Wiechel (SD).

Stockholm den 8 juni 2017

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Lars Hjalmered (M), Åsa Westlund (S), Hans Rothenberg (M), Per-Arne Håkansson (S), Josef Fransson (SD), Hanif Bali (M), Anna Wallén (S), Ann-Charlotte Hammar Johansson (M), Mattias Jonsson (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Birger Lahti (V), Penilla Gunther (KD), Anna-Caren Säterberg (S), Peter Helander (C), Jonas Eriksson (MP) och Mathias Sundin (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 16 motionsyrkanden om immaterialrättsliga frågor från den allmänna motionstiden 2016/17.

Utskottets överväganden

Åtgärder för att stärka immateriella rättigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om olika åtgärder för att stärka immateriella rättigheter. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete på såväl nationell nivå som EU-nivå.

Jämför reservation 1 (M).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:3150 av Lars Hjärmered m.fl. (M) framförs att den nya tekniken, särskilt bredbandsutvecklingen, har förändrat villkoren för dagens upphovsmän. Piratkopiering av upphovsrättsskyddat material har enligt motionen ökat, vilket anförs vara ett problem för upphovsmännen som då inte får ersättning för sitt skapande, för företagen som tappar konkurrenskraft och för staten som förlorar skatteintäkter. Av motionen framgår att grundprincipen att upphovsmän ska kunna leva på och få bestämma över sitt skapande måste värnas (yrkande 2).

I kommittémotion 2016/17:3151 av Lars Hjärmered m.fl. (M) anges att när immateriellt värdeskapande nu blir allt viktigare finns det goda skäl för Sverige att stärka det immaterialrättsliga skyddet. Enligt motionärerna bör Sverige därför öka sitt engagemang i EU för att stärka skyddet för immateriella tillgångar (yrkande 1). Vidare anförs att en nationell strategi för att främja investeringar i immateriella tillgångar bör tas fram. Detta har skett i andra länder, och för svensk del kan en sådan strategi enligt motionärerna skapa en samlad vision för att långsiktigt säkra svensk konkurrenskraft. Vidare anges att en annan åtgärd för att företag ska kunna växa är att man tar fram statistik som visar hur immateriella rättighetsintrång påverkar jobb och sysselsättning. (yrkande 2).

I motionen anförs också att Tullverket inte anmäler till polisen när de påträffar leveranser av piratkopierade produkter, inte ens om det rör sig om produkter som kan vara farliga för konsumenterna. I stället meddelar de, i enlighet med tullförordningen, rättighetshavaren. Om rättighetshavaren väljer att inte ingripa levereras produkterna vidare till importören. I motionen framförs att en åtgärd kan vara att tullförordningen ändras så att Tullverket i sådana fall ska anmäla saken till polisen. Det anges vara ett sätt att skydda konsumenterna från farliga produkter, minska lönsamheten för piratkopierarna och förbättra det statistiska underlaget för framtida beslut (yrkande 3).

Avslutningsvis anförs i motionen att Sverige aktivt bör delta i arbetet mot piratkopiering inom ramen för den s.k. EU Policy cycle for organised and serious international crime. Mot bakgrund av att piratkopiering är ett stort och

växande problem för svenska företag anser motionärerna att det är viktigt att Sverige i samband med nästa period, från 2018 och framåt, prioriterar medverkan i gruppen för piratkopiering (yrkande 4).

I motion 2016/17:1967 av Jörgen Warborn (M) framförs att samhället tydligare behöver markera mot de som väljer att kränka äganderätten och i ekonomiskt syfte stjäla andras upphovsrättsskyddade verk. Det kan enligt motionären bl.a. göras genom att regeringen utreder möjligheten att införa ett grovt upphovsrättsbrott i lagstiftningen. Straffen bör enligt motionen skärpas från dagens maximistraff två års fängelse till fyra–sex års fängelse. Motionären menar att dessa åtgärder sammantaget kan minska den brottslighet som tjänar pengar på att olovligen sprida upphovsrättsskyddat material.

I motion 2016/17:1442 av Ola Johansson och Per Lodenius (båda C) framförs att när människor skapar nya immateriella produkter, som musik, film, spel eller appar, måste det finnas ett modernt och fungerande rättsligt regelverk kring detta. Motionärerna understryker att de som tar fram en immateriell vara måste kunna få betalt för den, vilket främjar innovation och skapande av en bredd av nya varor och tjänster. Med den digitala tekniken som gör kopiering och spridning av immateriella varor enkel behövs enligt motionärerna en reform inom såväl patent- som upphovsrätten. Den nya rättsordningen ska främja kreativitet, skapande och innovation i den digitala världen och samtidigt uppfylla högt ställda krav på personlig integritet.

Vissa kompletterande uppgifter

Åtgärder för att stärka företagens hantering av immateriella tillgångar

I mars 2016 beslutade regeringen att ge Patent- och registreringsverket (PRV) och Verket för innovationssystem (Vinnova) i uppdrag att göra insatser för att utveckla kunskapen om och förståelsen för immateriella tillgångar hos offentliga aktörer, näringsliv och allmänhet (N2016/02167/IF). Uppdraget ska skapa förbättrade förutsättningar att hantera immateriella tillgångar som en del i affärs-, forsknings- och utvecklingsstrategier.

PRV:s informationsspridande och kunskapshöjande insatser 2016–2019 ska enligt uppdraget särskilt belysa immaterialrättens och de immateriella tillgångarnas betydelse för värdeskapande och konkurrenskraft kopplat till regeringens fokusområden export, öppen innovation, digitalisering, upphandling och tillämpad forskning. Uppdraget ska ske i dialog och genom erfarenhetsutbyte med professionella aktörer inom immaterialrättsområdet: näringslivet, det offentliga innovationssystemet och lärosäten med tillhörande innovationskontor.

Satsningen ska stödja utvecklingen av den marknadskompletterande roll som det offentliga stödsystemet har inom rådgivning och finansiering. Även informationsinsatser som stärker allmänhetens förståelse för immaterialrätten och dess innebörd och principer ska genomföras.

PRV ska också göra en kartläggning av hur utbredd problemet med upphovsrättsintrång i den digitala miljön är. Med den som grund ska lämpliga informations- och kunskapsåtgärder riktade mot allmänheten genomföras för att värna upphovsrätten, minska upphovsrättsintrången i den digitala miljön och öka intresset för att ta del av upphovsrättsligt skyddat material genom lagliga alternativ.

Vidare ska Vinnova enligt uppdraget bidra till att stärka utvecklingen av kunskap om sambandet mellan immateriella tillgångar, innovation och ekonomisk tillväxt samt användningen av patentinformation som strategiskt verktyg. Vinnova ska även ta fram en forskningsöversikt för att identifiera områden för utlysningar. Vinnova ska också förstärka det ekonomiska stödet till företag som arbetar fram strategier för immateriella tillgångar, strategisk kompetens och specialiserad rådgivning i hanteringen av immateriella tillgångar.

Enligt uppgifter från Regeringskansliet arbetar regeringen för närvarande med att ta fram en immaterialrättsstrategi. Regeringen planerar att presentera strategin i juni 2017.

Det kan även nämnas att Tillväxtverket har fått i uppdrag att i samverkan med Myndigheten för kulturanalys, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Statens kulturråd och Statistiska centralbyrån utveckla mätmetoder och modeller för att få fram relevant statistik som möjliggör en ekonomisk analys av utvecklingen för de kulturella och kreativa näringarna i Sverige. Tillväxtverket får använda högst 2 miljoner kronor för genomförandet fram till den 31 augusti 2017.

Nytt ramverk för upphovsrätt

Under våren 2015 presenterade kommissionen meddelandet En strategi för en inre digital marknad, KOM(2015) 192. I strategin lyfts en rad initiativ fram som syftar till att skapa en inre marknad för digitalt innehåll och tjänster, bl.a. ett modernt och mer europeiskt regelverk för upphovsrätt. Under perioden mars 2013 till juni 2016 har kommissionen genomfört ett flertal offentliga samråd i dessa frågor.

Som ett första steg i moderniseringen tog kommissionen i slutet av 2015 fram ett förslag till förordning om gränsöverskridande portabilitet för innehållstjänster online, KOM(2015) 627. Kommissionen presenterade samtidigt meddelandet Mot en modernare och mer europeisk ram för upphovsrätten, KOM(2015) 626. I meddelandet aviserades det fortsatta arbetet under fyra huvudmålsättningar:

- säkerställa ökad tillgång till innehåll inom EU
- anpassa vissa undantag till den digitala och gränsöverskridande miljön
- åstadkomma en välfungerande marknad för upphovsrätt och
- tillhandahålla ett effektivt och balanserat system för att säkerställa efterlevnaden.

Hösten 2016 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden. Förslaget är en del av det andra steget i kommissionens översyn av upphovsrätten inom ramen för strategin för en inre digital marknad i Europa. I förslaget finns konkreta åtgärder för de tre förstnämnda målsättningarna, och vid ett genomförande harmoniseras upphovsrätten ytterligare inom EU. Förslaget motiveras av den snabba tekniska utvecklingen som förändrar det sätt på vilket kreativt innehåll skapas, produceras, distribueras och används, samtidigt som nya affärsmodeller och aktörer uppstår. Syftet är att skapa rättslig förutsebarhet vid digital och gränsöverskridande användning av verk och andra alster och förbättra tillgången till sådant innehåll. För att uppnå detta föreslås ytterligare harmonisering av undantag från och inskränkningar i upphovsrätten och åtgärder för att underlätta licensiering av innehåll. Förslaget innehåller också åtgärder för att åstadkomma en välfungerande marknad för upphovsrätt. Dessa åtgärder tar sikte på upphovsmäns och andra rättighetshavares möjligheter att få del av de värden som användningen av deras verk och prestationer genererar.

I kommissionens meddelande En rättvis, effektiv och konkurrenskraftig europeisk upphovsrättsbaserad ekonomi på den digitala inre marknaden (KOM(2016) 592 slutlig) anges att man framöver avser att lägga fram förslag för att förbättra ramen för rättsliga åtgärder när det gäller överträdelse av immateriella rättigheter.

Pågående utredning om vissa allvarliga immaterialrättsintrång

En särskild utredare (justitierådet Dag Mattsson) fick i januari 2017 i uppdrag att överväga om det behövs skärpta straffskalor för de allvarligaste fallen av upphovsrättsintrång och varumärkesintrång (dir. 2017:4). Om utredaren kommer fram till att det finns behov av att skärpa straffskalorna, ska utredaren överväga hur det lämpligast bör ske. I detta ligger att överväga om en straffskärpning bör ske enbart genom ändringar av de befintliga straffskalorna eller om särskilda straffskalor med en brottsrubricering för grova brott bör införas. Utredaren ska beskriva de straffrättsliga och systematiska konsekvenserna av olika lösningar.

Om utredaren föreslår skärpta straffskalor, ska utredaren ta ställning till om åtalsprövningsreglerna bör ändras till följd av dessa förslag. Utredaren ska också överväga om det bör bli lättare att säkra immateriell egendom under en brottsutredning och om det bör tydliggöras hur förverkad immateriell egendom ska hanteras. Utredaren ska föreslå de författningsändringar som det finns anledning till.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 februari 2018.

Informationsinsatser om upphovsrätt m.m.

År 2015 inleddes under ledning av kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke s.k. rundabordssamtal med företrädare för ett stort antal aktörer som

alla i olika omfattning berörs av den olovliga hanteringen av upphovsrättsskyddat material. Bakgrunden till dessa samtal var att flera rättighetshavargrupper vittnat om problem med piratkopiering. Syftet med samtalen var att diskutera vad som utanför lagstiftningsområdet kunde göras för att stärka förutsättningarna för de kulturella och kreativa näringarna, främja lagliga alternativ och försvåra för dem som i dag tjänar pengar på att illegalt sprida film, musik eller böcker. Samtalen har bl.a. handlat om frivilliga åtgärder för att motverka intrång i kommersiell skala och främja lagliga alternativ, men berörde inte förslag till lagändringar. Samtalen resulterade i att ett antal branschorganisationer hösten 2016 antog en uppförandekod som rör olovlig hantering av upphovsrättsskyddat material.

När det gäller arbetet för att stärka immaterialrätten på nationell nivå, och som framgår av det föregående, fick PRV den 23 mars 2016 ett regeringsuppdrag (N2016/02167/IF) om hantering av immateriella rättigheter. Enligt uppdraget ska PRV även skapa sig en god bild av hur utbrett problemet med upphovsrättsintrång i den digitala miljön är. Mot bakgrund av den informationen ska PRV sedan ta fram och genomföra lämpliga informations- och kunskapssatsningar riktade mot allmänheten som syftar till att värna upphovsrätten, minska upphovsrättsintrången i den digitala miljön samt öka det allmännas intresse för att ta del av upphovsrättsligt skyddat material genom lagliga alternativ.

Vidare kan nämnas att Statens medieråd har fått i uppdrag att informera barn och unga om upphovsrätt. Av regleringsbrevet för 2017 framgår att myndigheten, inom ramen för sitt uppdrag, ska stärka barn och unga som medvetna medieanvändare, informera om upphovsrättsliga rättigheter och skyldigheter. Insatserna som gjorts på området ska redovisas i årsredovisningen för 2017.

Kollektiv förvaltning av upphovsrätt

Under hösten 2016 och våren 2017 antog riksdagen regeringens förslag om lagändringar om kollektiv rättighetsförvaltning av upphovsrätt (prop. 2016/17:181, bet. 2016/17:NU5 och prop. 2016/17:117, bet 2016/17:NU15). Lagändringarna innebär detaljerade krav för att säkerställa att kollektiva förvaltningsorganisationer förvaltar upphovsrätt och närstående rättigheter på ett välfungerande sätt. Lagändringarna innehåller också bestämmelser om gränsöverskridande licensiering av upphovsrättigheter till musikaliska verk för användning på nätet.

Lagändringar till följd av ändringar i EU:s varumärkesförordning

Våren 2016 antog riksdagen regeringens förslag till lagändringar till följd av ändringar i EU:s varumärkesförordning (prop. 2015/16:123, bet. 2015/16:NU18). Lagändringarna innebär att det blir möjligt för tullmyndigheten att ingripa mot misstänkta varumärkesförfalskningar i vissa fall, även om förfalskningarna inte ska släppas ut på EU:s marknad (s.k.

transitsituationer). I ett sådant fall har innehavaren av EU-varumärket en viss kortare tid på sig att väcka talan om intrång i varumärket vid den domstol som prövar varumärkesintrång (medlemsstatens domstol för EU-varumärken). Ändringarna innebär också att det i en sådan process inte längre är varumärkesinnehavaren som har bevisbördan för vilken marknad som varorna är avsedda att marknadsföras och säljas på. Det är i stället den misstänkta intrångsgöraren som ska bevisa att varumärkesinnehavaren inte kan hindra att varorna släpps ut på marknaden i det andra landet. Om han eller hon misslyckas med att bevisa detta, blir följden att varorna anses utgöra intrång i EU-varumärket.

En effekt av att varumärkesförfalskade varor i transitsituationer kan utgöra intrång i ett EU-varumärke är att varumärkesinnehavaren kan begära att varorna förstörs, vilket anges vara den största vinsten med regleringen. Varumärkesinnehavaren har också en möjlighet att begära andra typer av civilrättsliga sanktioner på grund av intrånget, t.ex. skadestånd.

Övrigt om åtgärder för att minska piratkopieringen

När det gäller arbetet för att minska piratkopiering kan även nämnas att PRV, Bolagsverket, Konsumentverket/Konsument Europa, Läkemedelsverket, Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten gemensamt har enats om att arbeta för att lyfta frågorna om piratkopiering. Piratkopiering är ett fenomen som vuxit i takt med att handel med varor och tjänster internationaliserats. Handel över internet har bidragit, men piratkopior förekommer även i den traditionella handeln. Frågorna om piratkopior kan delas in i två grupper: dels frågor om produktsäkerhet, dels frågor om skyddet av rättigheter för den som utvecklat och/eller producerar varan eller tjänsten. De deltagande myndigheterna har olika uppdrag och därmed olika utgångspunkter. Varje myndighet svarar för sitt eget uppdrag, och nätverket har ett kompetenshöjande syfte för de delaktiga myndigheterna.

Enligt PRV:s årsredovisning för 2016 beviljades PRV medel för 2016 av Europeiska unionens immaterialrättsmyndighet (EUIPO) för arbete mot piratkopiering. Detta har gjort det möjligt för PRV att agera uppsökande och besöka företag och informera om hur man bäst skyddar sig mot att få sina produkter kopierade. Vidare har PRV uppdaterat sin webbplats med information lämpad för små och medelstora företag om hur man bäst skyddar sig. För att maximera effekten av myndighetens insatser sker informationsutbyte i myndighetsnätverket mot piratkopiering där Konsumentverket/Konsument Europa, Läkemedelsverket, Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten ingår. Internationellt har PRV fortsatt att jobba tillsammans med observatoriet vid EUIPO och bidragit med erfarenheter och kunskap i de arbetsgrupper och möten som observatoriet arrangerat. EUIPO har beviljat PRV medel för att arbeta mot piratkopiering även för 2017.

I motion 2016/17:3151 (M) framförs att Sverige bör delta i EU Policy cycle for organised and serious international crime i gruppen mot piratkopiering.

Här kan nämnas att EU Policy Cycle är en satsning där EU:s medlemsländer inom flera områden arbetar gemensamt mot grov organiserad brottslighet. Sverige deltar inte i arbetsgruppen om varumärkesförfalskning, vilket enligt uppgifter från Regeringskansliet bl.a. beror på att den ansvariga myndigheten (Tullverket) inte har förundersökningsbefogenheter på immaterialrättsområdet.

När det gäller frågan om huruvida Tullverket ska åläggas att anmäla till Polismyndigheten om de träffar på leveranser av piratkopierade varor uppger Regeringskansliet att Tullverket inlett ett fördjupat samarbete med Åklagarmyndigheten där Tullverket ska lämna information om i vart fall vissa tillslag av piratkopierade varor som rättighetshavare inte vill polisanmäla. Härigenom kan åklagare och polis få ett bättre helhetsgrepp och på ett bättre sätt kartlägga den immaterialrättsliga brottsligheten. Därutöver kan nämnas att riksdagen våren 2016 antog regeringens proposition om lagändringar till följd av ändringar i EU:s varumärkesförordning (prop. 2015/16:123, bet. 2015/16:NU18). Lagändringarna har gett tullen ökade möjligheter att stoppa varumärkesförfalskningar som endast ska transporteras genom EU för att släppas ut på marknaden i tredjeländ.

I första hand är det efter anmälan från rättighetshavarna som tullen har rätt att stoppa varor som misstänks vara piratkopierade. För att mera effektivt kunna komma åt handel med piratkopierade varor krävs det därför ett bra samarbete med rättighetshavarna. Tullverket arbetar tillsammans med rättighetshavarna och deras ombud främst genom Svenska föreningen mot piratkopiering (Swedish Anti-Counterfeiting Group – SACG). Informationsträffar och utbildningstillfällen anordnas löpande.

Åtgärder för att värna patent

När det gäller åtgärder för att stärka immaterialrätten kan nämnas att när det enhetliga patentskyddet införs kan en sökande i ett enda förfarande få och upprätthålla ett europeiskt patent med verkan i nästan hela EU. Sedan den 1 september 2016 har det även inrättats två specialdomstolar (Patent- och marknadsdomstolen och Patent- och marknadsöverdomstolen) som ska handlägga i princip samtliga landets immaterialrättsliga, konkurrensrättsliga och marknadsföringsrättsliga mål och ärenden. Avsikten med domstolarna är att öka kvaliteten i dömandet och att uppnå en effektivare rättsprocess för immaterialrättsmålen. I betänkande 2013/14:NU21 Ett enhetligt patentskydd i EU framhöll utskottet i sitt ställningstagande att det enhetliga patentsystemet kommer att innebära att sökande enklare, snabbare och billigare kan få patentskydd med stor utbredning. En patenthavare som vill försvara sitt patent kommer i det nya systemet att kunna väcka talan i en enda domstol i stället för att som i dag behöva göra det i olika länder. För patenthavarna innebär det en ökad förutsebarhet och minskade kostnader.

Vidare kan nämnas att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram en ny moderniserad patentlag. Den nya lagen kommer att innebära en

språklig modernisering och en omstrukturering som ska göra lagen mer lättillgänglig. En del av de nya bestämmelserna kommer att anpassas till den europeiska patentkonventionen, bl.a. när det gäller villkoren för att få patent. Anledningen till anpassningen är att den europeiska patentkonventionen har stort inflytande på området och att svenska domstolar redan i dag i stor utsträckning följer praxis från den europeiska patentmyndigheten. Anpassningen underlättar dessutom för aktörer på patentområdet som ofta arbetar på en internationell marknad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill först och främst framhålla att de immaterialrättsliga skydden är viktiga förutsättningar för att tillgängliggöra de kommersiella värdena av forskning och innovation. Väl fungerande immaterialrättsliga skydd är därför betydelsefulla för svenska företags konkurrenskraft och tillväxtpotentialer.

När det gäller åtgärder för att stärka upphovsrätten kan utskottet konstatera att det pågår förhandlingar på EU-nivå om ett nytt ramverk för upphovsrätten. Som framgår av det föregående motiveras förändringsarbetet av den snabba tekniska utvecklingen som ändrat det sätt på vilket kreativt innehåll skapas, produceras, distribueras och används, samtidigt som nya affärsmodeller och aktörer uppstår. Som redovisats är syftet med det nya ramverket bl.a. att åstadkomma en välfungerande inre marknad för upphovsrätt och att stärka uphovsmäns och andra rättighetshavares möjligheter att få del av de värden som användningen av deras verk och prestationer genererar. Utskottet avser att noga följa utvecklingen inom detta område framöver.

Utskottet vill i sammanhanget även påminna om att riksdagen under innevarande riksmöte ställt sig bakom nya regler för kollektiv rättighetsförvaltning, vilka syftar till att stärka rättighetshavarnas ställning. Utskottet noterar även de regeringens uppdrag som finns för PRV, Vinnova och Statens medieråd om olika insatser för kunskapsutveckling och förbättrat offentligt stöd för hantering av immateriella tillgångar samt information till allmänheten om upphovsrätten. Utskottet vill därtill understryka vikten av ett fungerande upphovsrättsligt skydd. Utskottet anser att, med hänvisning till ovan redovisade bakgrund, att riksdagen kan avslå motionerna 2016/17:1442 (C), 2016/17:3150 (M) och 2016/17:3151 (M) i berörda delar.

I motion 2016/17:1967 (M) förordas ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheten att införa ett grovt upphovsrättsbrott i lagstiftningen. Utskottet kan konstatera att en särskild utredare har fått ett sådant uppdrag som bl.a. innebär att överväga om det behövs skärpta straff för de allvarligaste fallen av upphovsrätts- och varumärkesintrång. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast i februari 2018. Utskottet ser därmed inget behov av att riksdagen gör något uttalande i frågan. Motionen avstyrks härmed.

I motion 2016/17:3151 (M) förordas vidare olika tillkännagivanden om att dels ta fram en nationell strategi för att främja investeringar i immateriella tillgångar, dels ta fram statistik som visar hur immateriella rättighetsintrång

påverkar jobb och sysselsättning, dels vidta vissa åtgärder för att motverka piratkopiering av varor. Utöver det som utskottet ovan har framfört om arbetet med att stärka upphovsrätten och de uppdrag som ligger på berörda myndigheter noterar utskottet att regeringen för närvarande arbetar med att ta fram en särskild immaterialrättsstrategi. Strategin planeras att offentliggöras i juni 2017.

När det gäller arbetet för att motverka piratkopiering av varor kan nämnas att riksdagen våren 2016 antog regeringens proposition om lagändringar till följd av ändringar i EU:s varumärkesförordning (prop. 2015/16:123, bet. 2015/16:NU18). Lagändringarna har gett tullen ökade möjligheter att stoppa varumärkesförfalskningar som endast ska transporteras genom EU för att släppas ut på marknaden i tredjeländ. Utskottet kommer under hösten 2017 att behandla fler förslag från regeringen på varumärkesområdet och återkommer således till dessa frågor under nästa riksmöte. Härutöver kan utskottet framhålla det fördjupade samarbete som Tullverket inlett med Åklagarmyndigheten där Tullverket ska lämna information om i vart fall vissa tillslag av piratkopierade varor som rättighetshavare inte vill polisanmäla. Härigenom kan åklagare och polis få ett bättre helhetsgrepp och på ett bättre sätt kartlägga den immaterialrättsliga brottsligheten. Utskottet noterar också att PRV beviljades medel för 2016 av Europeiska unionens immaterialrättsmyndighet (EUIPO) för arbete mot piratkopiering samt att informationsutbyte sker i myndighetsnätverket mot piratkopiering, där Konsumentverket/Konsument Europa, Läkemedelsverket, Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten ingår. Internationellt har PRV fortsatt att jobba tillsammans med observatoriet vid EUIPO och bidragit med erfarenheter och kunskap i de arbetsgrupper och möten som observatoriet arrangerat. EUIPO har beviljat PRV medel för att arbeta mot piratkopiering även för 2017.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2016/17:3151 (M) i berörda delar.

Utskottet är vidare inte berett att ställa sig bakom något uttalande om en reform på patentområdet så som föreslås i motion 2016/17:1442 (C). Utskottet har tidigare (bet. 2013/14:NU21) ställt sig bakom införandet av det nya enhetliga patentsystemet, vilket innebär att en sökande enklare, snabbare och billigare kan få patentskydd med stor utbredning. En patenthavare som vill försvara sitt patent kommer i det nya systemet att kunna väcka talan i en enda domstol i stället för att som i dag behöva göra det i olika länder. För patenthavarna innebär det en ökad förutsebarhet och minskade kostnader. Utskottet kan även konstatera att det i Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram en ny moderniserad patentlag. Anpassningen kommer bl.a. att underlätta för aktörer på patentområdet som ofta arbetar på en internationell marknad.

Med hänvisning till det anförda förordrar utskottet att riksdagen avslår samtliga här behandlade motionsyrkanden.

Streamning från olovlig källa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör streamning från olovlig källa. Utskottet hänvisar bl.a. till EU-regler på området.

Jämför reservation 2 (M, C, L, KD) och 3 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:3123 av Lars Hjalmered (M, C, L, KD) framhålls att en fungerande immaterialrätt är viktig för landets växande och välfärdsskapande företag. I motionen anförs att regeringen bör utreda upphovsrättslagstiftningen för att skapa en teknikneutral lagstiftning som förtydligar vad som gäller vid bl.a. streamning. Detta anges vara en åtgärd för att dels stärka äganderätten till skyddade verk, dels öka möjligheterna för upphovsmän att tillgodogöra sig värdet av sitt skapande, dels stoppa illegal spridning av upphovsrättsskyddat material (yrkande 13).

I motion 2016/17:1945 anför Jörgen Warborn (M) att en viktig åtgärd för att stärka äganderätten till skyddade verk och öka möjligheterna för upphovsmän att tillgodogöra sig värdet av sitt skapande är att regeringen utreder upphovsrättslagstiftningen för att skapa en teknikneutral lagstiftning som bl.a. förtydligar att även streamning av upphovsrättsskyddat material från olovliga källor ska vara förbjuden. Det kan enligt motionären bidra till att stoppa illegal spridning av upphovsrättsskyddat material.

I kommittémotion 2016/17:1768 framför Johan Nissinen m.fl. (SD) att man ser allvarligt på piratkopiering men att enskilda fildelare dock inte bör jagas. Motionärerna menar att resurser i stället bör läggas på att stänga illegala streamnings- och nedladdningssidor. Regeringen bör enligt motionen verka för detta genom internationella avtal. Främst bör dock arbetet vara inriktat på att skapa incitament till att förbättra lagliga streamningstjänster för att på så sätt låta marknaden vara delaktig i att piratkopieringen upphör (yrkande 1).

Vissa kompletterande uppgifter

Streamning från olovlig källa

När det gäller streamning från olovlig källa kan följande nämnas. Det är sedan tidigare klarlagt att det inte är tillåtet att tillhandahålla upphovsrättsskyddat material för streamning utan tillstånd. Nyligen har det också, genom en dom från EU-domstolen (Stichting Brein mot Jack Frederik Wullems, även under namnet "Filmspeler", mål nr C 527/15) klargjorts att det under vissa förutsättningar inte är tillåtet att streama upphovsrättsligt skyddat material som olovligen lagts ut på nätet. Till grund för EU-domstolens prövning ligger en bestämmelse i Infosocdirektivet som också har genomförts i svensk rätt. Enligt uppgifter från Regeringskansliet är bedömningen därför att svensk rätt kan

tillämpas på det sätt som EU-domstolen i detta fall har gjort. Det kan därmed konstateras att den svenska upphovsrättslagen ger upphovsmännen det skydd mot streaming från olovlig källa som EU-rätten kräver. Regeringskansliet uppger vidare att en lagändring så att upphovsrättslagen inte längre överensstämmer med direktivet skulle kunna strida mot EU-rätten och riskera att begränsa möjligheterna för svenska domstolar att i framtiden beakta praxis från EU-domstolen.

Blockering av vissa webbplatser

I ett mål (mål nr PMT 11706-15) om vitesföreläggande enligt 53 b § upphovsrättslagen gjorde ett antal film- och musikbolag gällande att en internetleverantör, genom att ge sina kunder tillgång till tjänsterna The Pirate Bay och Swefilmer via den internetuppkoppling som bolaget tillhandahåller, medverkar till upphovsrättsintrång. Bolagen yrkade att internetleverantören vid vite ska förbjudas att medverka till intrången. Patent- och marknadsöverdomstolen konstaterade i februari 2017 i sitt avgörande att det genom EU-domstolens praxis står klart att Infosocdirektivet innebär att det ska vara möjligt med ett föreläggande mot en internetleverantör vars tjänster utnyttjas för att begå upphovsrättsintrång även om internetleverantören enbart tillhandahåller sina kunder internetanslutning. Patent- och marknadsöverdomstolen konstaterade också att den svenska upphovsrättslagen ska tolkas i ljuset av EU-rätten och att det innebär att upphovsrättslagen ska tolkas på så sätt att det inte krävs någon medverkan i straffrättslig mening för att domstolen ska besluta om ett föreläggande. Patent- och marknadsöverdomstolen gjorde också en proportionalitetsbedömning och kom fram till att det även i övrigt finns förutsättningar att meddela ett föreläggande. Patent- och marknadsöverdomstolen beslutade därför att internetleverantören ska förbjudas att medverka till intrången på så sätt att bolaget åläggs att genom tekniska blockeringsåtgärder hindra bolagets abonnenters tillgång till tjänsterna The Pirate Bay och Swefilmer via specifikt listade domännamn och webbadresser. Föreläggandet begränsades till att gälla under tre år.

I ett svar på en skriftlig fråga (fr. 2016/17:886) av Patrik Lundqvist (S) om huruvida regeringen tänker ta några initiativ för att förändra lagstiftningen eller vidta några andra åtgärder, bl.a. mot bakgrund av ovannämnda dom, anförde justitie- och migrationsminister Morgan Johansson följande:

Den centrala frågan i den dom som Patrik Lundqvist hänvisar till är om det är möjligt att ge en internetleverantör, som bara tillhandahåller internetanslutning till sina kunder, ett föreläggande att spärra kundernas tillgång till två sajter där upphovsrättsintrång begåtts. Domstolen bedömde att det var möjligt i det aktuella fallet.

Patrik Lundqvist är orolig för att domen leder till en oönskad utveckling, bl.a. att internetleverantörerna själva hålls ansvariga för andras intrång, att de självmant måste kontrollera innehållet på alla möjliga sajter och att de riskerar att spärra tillgången till sajter för att eventuella brott kan begås där.

Domen innebär dock inte att domstolen tar ställning till att internetleverantören straffrättsligt har medverkat som gärningsman eller

medhjälpare till de aktuella intrången. Konsekvenserna av domen blir alltså inte att internetleverantörer löper en större risk att hållas ansvariga för brott eller att de självmant måste kontrollera innehållet på olika sajter. Det är viktigt. Internetleverantörer ska som utgångspunkt inte heller i fortsättningen tvingas granska trafiken eller blockera den på eget bevåg.

För att ett föreläggande ska meddelas mot en internetleverantör krävs dessutom att det bedöms vara proportionerligt. Att domstolen i det aktuella fallet anser att det är proportionerligt beror bl.a. på att det material som fanns tillgängligt via tjänsterna i princip uteslutande var upphovsrättsligt skyddat material som gjorts tillgängligt olovligen.

Liknande förelägganden har meddelats i ett flertal andra EU-medlemsstater, bl.a. Danmark, Finland, Frankrike och Storbritannien. Det har inte framkommit att detta fått några sådana negativa konsekvenser som Patrik Lundqvist är oroad över att den svenska domen kan leda till.

Utskottets ställningstagande

I motionerna 2016/17:1945 (M) och 2016/17:3123 (M, C, L, KD) förordas tillkännagivanden om att upphovsrättslagstiftningen bör utredas med syfte att skapa teknikneutrala regler som förtydligar att streamning av upphovsrättskyddat material från olovliga källor ska vara förbjuden. Även i motion 2016/17:1768 (SD) föreslås olika åtgärder för att minska streamning från olovlig källa. Här vill utskottet först framhålla att det, som redovisats, sedan tidigare är klarlagt att det inte är tillåtet att tillhandahålla upphovsrättskyddat material för streamning utan tillstånd. Därutöver kan utskottet konstatera att den svenska upphovsrättslagstiftningen på detta område grundar sig på ett EU-direktiv. Utskottet noterar att det på senare tid kommit domstolsavgöranden som förtydligar hur EU-rätten i vissa fall ska tolkas när det gäller streamning från olovlig källa. Som framgår av det föregående skulle en lagändring så att upphovsrättslagen inte längre överensstämmer med EU-direktivet kunna strida mot EU-rätten och därmed även riskera att begränsa möjligheterna för svenska domstolar att i framtiden beakta praxis från EU-domstolen.

Vidare noterar utskottet att internetleverantörer under vissa förutsättningar kan åläggas att blockera internetsajter som olovligen tillhandahåller upphovsrättskyddat material samt att Sverige arbetar aktivt inom EU för att komma till rätta med problematiken som rör streamning från olovlig källa.

Utskottet vill avslutningsvis understryka vikten av ett gott företagsklimat som bidrar till att marknaden för lagliga streamningstjänster ska kunna växa.

Utskottet är därmed inte berett att förorda några tillkännagivanden i linje med vad som föreslås i de aktuella motionerna, som följaktligen avstyrks i berörda delar.

Privatkopieringsersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en förändring av reglerna för privatkopieringsersättning. Utskottet hänvisar dels till det pågående arbetet på EU-nivå, dels till sina tidigare ställningstagande då liknande motioner behandlats.

Jämför reservation 4 (SD).

Motionerna

I motion 2016/17:255 uttrycker Jan R Andersson (M) farhågor om att en ökad omfattning av privatkopieringsersättningen kommer att drabba en större krets av svenska företag. Motionären framför att denna s.k. kassettbandsskatt är en rest från en svunnen tid och att regeringen i samråd med upphovsmännen och branschorganisationerna därför bör se över möjligheten att ta fram ett nytt modernt system där kostnader inte läggs på lagringsmediet.

I motion 2016/17:1274 framför Christian Holm Barenfeld och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda M) åsikten att det är orimligt att artister och skådespelare inom underhållningsbranschen ska få ersättning för att människor väljer att kopiera filmer och musik som lagligt köpts eller lagligt laddats ned på nätet. Motionärerna anser att det bör göras en översyn av dels möjligheterna att avskaffa privatkopieringsersättningen, dels rimligheten i att en privat organisation som Copyswede har rätt att driva in denna typ av avgifter.

I kommittémotion 2016/17:1768 framför Johan Nissinen m.fl. (SD) att reglerna om privatkopieringsersättning inte följt med den tekniska utvecklingen. Reglerna är utformade efter kopiering till de gamla kassettbanden. Motionärerna vill därför tillsätta en utredning för att uppdatera och reformera lagstiftningen på området (yrkande 2).

I motion 2016/17:3277 av Martin Kinnunen (SD) anförs att privatkopieringsersättningen eller den s.k. kassettskatten härrör från en tid när mediekonsumtionen såg helt annorlunda ut. Mot denna bakgrund anser motionären att reglerna om privatkopieringsersättning bör reformeras.

Vissa kompletterande uppgifter

Syftet med privatkopieringsersättning är att kompensera upphovsrättsinnehavare för laglig kopiering för privat bruk och regleras i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Ersättning betalas för anordningar som är ”särskilt ägnade” för framställning av kopior för privat bruk av ljud och rörliga bilder. Någon närmare specifikation av vilka lagringsmedier som ersättning ska utgå från finns inte, och ytterst är det domstolarna som avgör vilka anordningar som ska omfattas

av ersättningskyldigheten. Rätten till ersättning är relaterad till skyddade verk som har sänts ut i ljudradio eller television eller som har getts ut på anordningar genom vilka de kan återges. Den näringsidkare som tillverkar eller importerar lagringsmediet är skyldig att betala ersättning. Ersättningen betalas till organisationen Copyswede som företräder upphovsmännen.

Frågan om privatkopieringsersättning är alltjämt föremål för översyn på EU-nivå. Frågan bereds för närvarande i kommissionen inom ramen för arbetet med översyn av upphovsrätten. Kommissionen anger i sitt meddelande Mot en modernare och mer europeisk ram för upphovsrätten, från i december 2015, att den har för avsikt att analysera behovet av åtgärder för att säkerställa att medlemsstaternas olika system för att ta ut sådana avgifter passar in i den inre marknaden och inte skapar hinder för den fria rörligheten för varor och tjänster. Några exempel på frågor som enligt kommissionen behöver behandlas är kopplingen mellan ersättning och skada för rättighetshavare, relationen mellan avtalsvillkor och fördelningen av avgifter, dubbla betalningar, öppenhet mot konsumenterna, undantag och principerna för återbetalningssystem samt icke-diskriminering mellan inhemska aktörer och aktörer från andra länder vid distribuering av avgifter som samlats in. Någon mer konkret tidsplan för arbetet anges inte i meddelandet.

Enligt uppgifter från Regeringskansliet bereds frågan för närvarande av kommissionen, men något förslag kan inte väntas under innevarande år. Regeringens inställning i frågan är att förslag från kommissionen bör inväntas.

Våren 2016 (bet. 2015/16:NU22) avstyrkte ett enhälligt utskott motionsyrkanden liknande de som i detta avsnitt är aktuella. Utskottet vidhöll vad man tidigare anfört om att ersättning till upphovsmän för den lagliga privatkopiering som sker ser olika ut i de olika medlemsstaterna i EU och att en lösning av konkurrensskäl bör sökas på EU-nivå.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats avstyrkte ett enhälligt utskott våren 2016 liknande motionsyrkanden som de som behandlas i detta avsnitt (bet. 2015/16:NU22). Utskottet anförde vid detta tillfälle att ersättning till upphovsmän för den lagliga privatkopieringen ser olika ut i de olika medlemsstaterna i EU och att en lösning av konkurrensskäl bör sökas på EU-nivå. Som nämnts i det föregående är frågan föremål för översyn på EU-nivå och en del av kommissionens arbete för att modernisera det upphovsrättsliga ramverket. Utskottet ser inga skäl att frånga sin uppfattning att gemensamma regler för privatkopieringsersättning bör utarbetas på EU-nivå. Utskottet avser därmed inte att i nuläget förorda några tillkännagivanden på området.

Därmed avstyrks motionerna 2016/17:255 (M), 2016/17:1274 (M), 2016/17:1768 (SD) och 2016/17:3277 (SD) i berörda delar.

Övriga frågor på immaterialrättens område

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om PRV:s handläggningstider för ansökningar om patent och en motion om att riva upp lagen om civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område. Utskottet hänvisar bl.a. till tidigare ställningstaganden på områdena.

Motionerna

Lotta Finstorp (M) framför i motion 2016/17:228 att enligt PRV:s information till patentsökare ska besked om huruvida ansökan beviljas eller inte lämnas inom sju månader. Motionären anför att en så lång handläggningstid är ett hinder för många innovationer att bli verklighet och att Sverige därmed kan hamna på efterkälken i förhållande till andra länder.

I motion 2016/17:2389 anför Markus Wiechel (SD) att lagen om civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område kortfattat innebär att företag och organisationer kan bedriva brottsbekämpning. I motionen anføres att detta ger bolag en form av myndighetsutövning gentemot privata intressen och att det inte är rimligt att eventuella mål som dessa hanteras som civilmål där den enskilda medborgaren själv får stå för alla rättegångskostnader. Enligt motionären bör därför regeringen arbeta på EU-nivå för att riva upp lagen om civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område.

Vissa kompletterande uppgifter

PRV:s handläggningstider för ansökningar om patent

Angående handläggningstider för ansökningar om patent uppger Patent- och registreringsverket att om de viktigaste formella kraven på en patentansökan är uppfyllda kommer det att dröja ungefär sju månader från ingivningsdagen till dess att ett besked kan lämnas. Denna tid är satt för att det inte ska uppstå hinder i det fortsatta innovationsarbetet. Tillgången till relevant information i handläggningen måste säkerställas så att myndigheten inte meddelar patent som inte skulle hålla för en prövning i domstol. En fullgod granskning av en patentansökan kan därför inte genomföras förrän cirka fem månader efter ansökans inlämnande. För att en patentansökan ska beviljas ska uppfinningen vara ny och ha s.k. uppfinningshöjd, dvs. skilja sig väsentligt från befintlig teknik och vara industriellt tillämpbar. Det innebär att all teknik som publicerats eller funnits tillgänglig fram till dagen före ansökans inlämnande kan utgöra hinder mot patenterbarheten. För att säkerställa att ny teknik hinner publiceras samt att databaser och andra informationskällor är uppdaterade bedömer PRV att fem månaders karenstid, från att ansökan lämnas in till dess att den handläggs, är lämplig. Myndigheten har därefter två månader på sig att granska och bedöma ansökan innan den levereras till den sökande inom sju

månader. Vid granskningen och bedömningen jämförs uppfinningen med all i världen känd teknik, oavsett publiceringssätt och språk. I de allra flesta fall erhåller sökanden ett besked om patenterbarhet inom sex månader från ansökningsdagen.

En liknande motion (mot. 2015/16:704 [M]) som den här aktuella om PRV:s handläggningstider avstyrktes av utskottet våren 2016. Då framhöll ett enigt utskott att handläggningstiderna är internationellt konkurrenskraftiga och att det därför inte finns något behov av ett riksdagsuttalande om en översyn av handläggningstiderna hos PRV.

Det civilrättsliga sanktionsdirektivet

Det civilrättsliga sanktionsdirektivet (även kallat Ipreddirektivet) syftar till att närma medlemsstaternas lagstiftning till varandra när det gäller att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter, för att på så sätt uppnå en hög, likvärdig och enhetlig skyddsnivå för immateriella rättigheter på den inre marknaden. I februari 2009 beslutade riksdagen (prop. 2008/09:67, bet. 2008/09:NU11) att anta de lagändringar som följer av direktivet. Lagändringarna trädde i kraft den 1 april 2009 och innebär bl.a. att domstolarna har fått möjlighet att ålägga vissa aktörer att ge rättighetshavaren information om intrångsgörande varors och tjänsters ursprung och distributionsnät (s.k. informationsföreläggande). Genom att man införde ett informationsföreläggande skapades en möjlighet för domstolarna att ålägga en internetleverantör att ge rättighetshavaren information om vem som har det abonnemang som har använts för att begå ett intrång via internet.

Vid genomförandet av Ipreddirektivet aviserade regeringen en utvärdering av regelverket. Utvärderingen blev föremål för ett tillkännagivande till regeringen om inriktningen på och redovisningen av densamma. I juli 2009 gav regeringen en särskild utredare (dåvarande kammarrättslagmannen Helena Jäderblom) i uppdrag att redovisa och utvärdera tillämpningen av bestämmelserna om skyddet av immateriella rättigheter på internet (dir. 2009:68). Uppdraget redovisades den 1 augusti 2012 i betänkandet Utvärdering av IPRED-lagstiftningen (SOU 2012:51). I samband med propositionen Kollektiv förvaltning av upphovsrätt (prop. 2015/16:181 s. 135) redovisade regeringen resultatet av utvärderingen.

Ett likalydande motionsyrkande som det här aktuella (mot. 2016/17:2389 [SD]) avstyrktes av ett enhälligt utskott våren 2016 (bet. 2015/16:NU22). Utskottet anförde bl.a. att det inte finns något skäl till ett riksdagsuttalande eftersom frågan är föremål för en översyn på EU-nivå.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- PRV:s handläggningstider för ansökningar om patent

- Det civilrättsliga sanktionsdirektivet.

PRV:s handläggningstider för ansökningar om patent

I motion 2016/17:228 (M) framförs att PRV:s handläggningstider för ansökningar om patent är alltför långa. Som redovisats har utskottet vid flera tidigare tillfällen avstyrkt identiska motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till att handläggningstiderna i detta avseende är internationellt konkurrenskraftiga. Handläggningstiden om ca 7 månader är satt för att det inte ska uppstå hinder i det fortsatta innovationsarbetet. Tillgången till relevant information i handläggningen måste säkerställas så att myndigheten inte meddelar patent som inte skulle hålla för en prövning i domstol. Utskottet har därmed ingen anledning att ompröva tidigare ställningstaganden i frågan och avstyrker därmed den aktuella motionen.

Det civilrättsliga sanktionsdirektivet

När det gäller frågan om att riva upp det civilrättsliga sanktionsdirektivet (Ipredlagstiftningen), vilket föreslås i motion 2016/17:2389 (SD), vill utskottet påminna om att ett likalydande motionsyrkande avstyrktes av ett enhälligt utskott senast våren 2016 (bet. 2015/16:NU22). Utskottet framhöll då bl.a. att frågan är föremål för en översyn på EU-nivå och att utskottet därför inte anser att det finns något skäl till ett riksdagsuttalande. Utskottet har nu ingen annan uppfattning än då och avstyrker härmed den aktuella motionen.

Reservationer

1. Åtgärder för att stärka immateriella rättigheter, punkt 1 (M)

av Lars Hjalmered (M), Hans Rothenberg (M), Hanif Bali (M) och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:3150 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2 och
2016/17:3151 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1–4 och
avslår motionerna
2016/17:1442 av Ola Johansson och Per Lodenius (båda C) och
2016/17:1967 av Jörgen Warborn (M).

Ställningstagande

Inledningsvis vill vi understryka att stärkta förutsättningar för att värna immateriella rättigheter är avgörande för Sveriges växande och välfärds-skapande företag. De olika delarna i immaterialrätten har stor betydelse för en mängd företag. Här kan t.ex. nämnas att ett patent eller en varumärkes-registrering ger rättslig trygghet åt upphovsmannen som investerat tid och skaparkraft i sin idé och att upphovsrätten är grundläggande för att stimulera kreativt skapande. En väl fungerande immaterialrätt är nödvändig för att stimulera forskning, uppmuntra till innovationsverksamhet, produkt-utveckling och kulturellt skapande.

Det finns alltså goda skäl för Sverige att arbeta för att stärka det immaterialrättsliga skyddet. Vi menar att detta först och främst är frågor som bör drivas inom EU. En ökad harmonisering gynnar ett litet handelsberoende land som Sverige. EU har på senare år enats om gemensamma hållningar när det gäller varumärken, designskydd och patent. Det har dock visat sig svårare på det upphovsrättsliga området. Samtidigt vet vi att piratkopiering och olovlig spridning av upphovsrättskyddade verk påverkar upphovsmännen och de kreativa näringarna negativt. Till exempel visar Mediavisions senaste rapport att piratkopieringen av film och tv i Sverige har ökat med drygt 30 procent sedan förra mätningen för ett år sedan. Under 2015 piratkopierades ca 290 miljoner filmer och tv-avsnitt, att jämföras med 220 miljoner 2014. Förutom att utvecklingen går åt fel håll innebär mängden piratkopior stora förluster för upphovsmännen, företagen och staten. Den svenska strategin har varit att

försöka komma överens på vissa områden i stället för om helheten. På så sätt driver Sverige åtminstone frågan i rätt riktning. Samtidigt är risken att andra ekonomier ökar sin konkurrenskraft på EU:s bekostnad. Därför bör Sverige öka engagemanget för att stärka skyddet för immateriella tillgångar inom hela EU.

När det gäller arbetet på nationell nivå så menar vi att Sverige snarast bör följa efter de länder som tagit fram en nationell strategi för att främja investeringar i immateriella tillgångar. Japan, Singapore och Norge är exempel på länder som tagit fram sådana planer. En central del i dessa strategier är att stärka äganderätten för de som investerar i framgångsrika nya idéer, uppfinningar, varumärken och digitalt material. För svensk del skulle en sådan nationell strategi kunna skapa förutsättningar för att långsiktigt säkra svensk konkurrenskraft inom den internationella ekonomin som alltmer präglas av kunskap, innovation och immateriella tillgångar. En grundläggande faktor i sammanhanget är att det finns statistik som visar hur immateriella rättighetsintrång påverkar jobb och sysselsättning, och vi vill framhålla att det är av största vikt att sådan statistik tas fram.

Vidare vill vi påpeka att handeln med piratkopierade varor måste minska. Handeln med dessa olagliga produkter utgör en av världens absolut största svarta marknader och drabbar såväl företag som konsumenter. I en undersökning bland de 30 största svenska bolagen på Stockholmsbörsen framkom att 93 procent har utsatts för piratkopiering eller har förlorat patentintäkter på grund av piratkopiering. Av de företag som varit föremål för piratkopiering uppgav 75 procent att förfalskningar av deras produkter också medförde risker för konsumenternas hälsa och säkerhet. 80 procent uppgav även att de bedömde att förfalskning och piratkopiering skulle komma att öka under kommande femårsperiod och att fler åtgärder behöver vidtas för att motverka denna utveckling. Här vill vi särskilt framhålla vikten av att det finns ett samspel mellan berörda myndigheter, t.ex. bör tullförordningen ändras så att Tullverket alltid ska göra en polisanmälan i de fall piratkopierade varor påträffas.

Som vi tidigare nämnt är det viktigt att Sverige på EU-nivå driver frågor om stärkt skydd för immateriella tillgångar. När det handlar om piratkopiering av varor menar vi att det är viktigt Sverige aktivt deltar inom ramen för den s.k. EU policy cycle for organised and serious international crime. Det finns nio arbetsgrupper varav piratkopiering är en av dessa. Sverige har valt att delta i åtta grupper men har avstått medverkan i gruppen om piratkopiering. Mot bakgrund av att piratkopiering är en stort och växande problem för svenska företag med tappad tillväxt, minskad lönsamhet och minskat jobbskapande som följd anser vi att det är viktigt att Sverige i samband med nästa period, från 2018 och framåt, prioriterar medverkan i gruppen för piratkopiering.

Riksdagen bör enligt vår mening ställa sig bakom det anförda och tillkännage detta för regeringen. Vid ett sådant beslut från riksdagen får motionerna 2016/17:3150 (M) och 2016/17:3151 (M) anses vara tillgodosedda

i berörda delar och tillstyrks därmed. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

2. Streamning från olovlig källa, punkt 2 (M, C, L, KD)

av Lars Hjalmered (M), Hans Rothenberg (M), Hanif Bali (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Penilla Gunther (KD), Peter Helander (C) och Mathias Sundin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:1945 av Jörgen Warborn (M) och
2016/17:3123 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 13 och
avslår motion
2016/17:1768 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Inledningsvis vill vi understryka att stärkta förutsättningar för att värna immateriella rättigheter är en prioriterad fråga för oss i den politik för företagande och innovationer som vi vill driva. Ett starkt skydd för immateriella rättigheter är avgörande för Sveriges växande och välfärds-skapande företag. I detta sammanhang vill vi påpeka att förekomsten av piratkopiering och olovlig spridning av upphovsrättsskyddade verk påverkar upphovsmännen och de kreativa näringarna mycket negativt. Till exempel visar Mediavisions senaste rapport att piratkopieringen av film och tv i Sverige har ökat med drygt 30 procent sedan förra mätningen för ett år sedan. Under 2015 piratkopierades ca 290 miljoner filmer och tv-avsnitt, att jämföra med 220 miljoner 2014. Förutom att utvecklingen går åt fel håll innebär mängden piratkopior stora förluster för upphovsmännen, företagen och staten.

En viktig åtgärd för att stärka äganderätten till skyddade verk och öka möjligheterna för upphovsmän att tillgodogöra sig värdet av sitt skapande är att regeringen utreder upphovsrättslagstiftningen i syfte att skapa en teknikneutral lagstiftning som bl.a. förtydligar att även streamning av upphovsrättsskyddat material från olovliga källor ska vara förbjuden. Detta är något som vi anser att riksdagen bör tillkännage för regeringen.

Vid ett sådant beslut från riksdagen blir motionerna 2016/17:1945 (M) och 2016/17:3123 (M, C, L, KD) tillgodosedda i berörda delar. Motionerna tillstyrks följaktligen i dessa delar och övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

3. Streaming från olovlig källa, punkt 2 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:1768 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkande 1 och avslår motionerna

2016/17:1945 av Jörgen Warborn (M) och

2016/17:3123 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 13.

Ställningstagande

Den digitala tekniken har medfört att antalet upphovsrättsrelaterade brott har ökat. När det gäller piratkopiering av film och musik är det i dag relativt enkelt att via olika streamingtjänster och nedladdningssidor få tillgång till upphovsrättsskyddat material som olovligen sprids utan rättighetshavarens tillstånd. Till följd av detta går rättighetshavarna miste om stora intäkter varje år.

Vi i Sverigedemokraterna ser allvarligt på förekomsten av piratkopiering och menar att arbetet för att förhindra denna typ av brottslighet bör intensifieras. Vi anser dock inte att arbetet ska inriktas på att jaga enskilda fildelare, som ofta är ungdomar, utan att resurserna i stället bör användas på ett mer effektivt och rationellt sätt. Det kan exempelvis handla om att stänga ner de streamings- och nedladdningssidor som olovligen tillhandahåller upphovsrättsskyddat material på internet. Vi menar att ett sådant arbete med fördel bör drivas genom internationella samarbeten och avtal. Vi vill dock framhålla att den viktigaste faktorn för att minska piratkopieringen är att skapa bättre förutsättningar för lagliga digitala tjänster så att de ska kunna utvecklas och användas av allt fler konsumenter. Därmed blir marknaden mer delaktig i att piratkopieringen minskar. Detta är också något som vi menar att riksdagen bör tillkännage för regeringen.

Därmed tillstyrks motion 2016/17:1768 (SD) i denna del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

4. Privatkopieringsersättning, punkt 3 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:1768 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkande 2 och
avslår motionerna
2016/17:255 av Jan R Andersson (M),
2016/17:1274 av Christian Holm Barenfeld och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda M) och
2016/17:3277 av Martin Kinnunen (SD).

Ställningstagande

I knappt 20 år har den s.k. privatkopieringsersättningen funnits i Sverige. Tanken med ersättningen var att upphovsmännen skulle kunna få betalt för sitt skapande trots att upphovsrättsskyddat material fritt kunde kopieras för privat bruk. När ersättningen infördes skedde privatkopieringen främst via kassetband. Den digitala tekniken har dock medfört andra konsumtionsmönster av upphovsrättsskyddat material, och den tekniska utvecklingen har sprungit ifrån lagstiftningen. Kassetbanden är sedan länge föråldrade och i dag använder och betalar många konsumenter för digitala streamingstjänster när de t.ex. lyssnar på musik. Ändå läggs fortfarande en privatkopieringsavgift på vissa produkter som enligt upphovsrättslagen är ”särskilt ägnade” att framställa exemplar för privat bruk. Det innebär att konsumenterna i vissa fall får betala ersättning till upphovsmannen två gånger, vilket vi menar är en mycket märklig ordning. Det är tydligt att lagstiftningen i det här fallet inte är i fas med den tekniska utvecklingen och behöver reformeras. Vi noterar att frågan är föremål för översyn på EU-nivå, men att den samtidigt inte verkar vara prioriterad av kommissionen i arbetet med att modernisera upphovsrätten. Vi noterar även att flera andra länder i EU har tagit fram egna lösningar för reglerna som rör privatkopieringsersättning.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att riksdagen bör rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den bör se över de regler som gäller för privatkopieringsersättning.

Därmed tillstyrks motion 2016/17:1768 (SD) i denna del. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:228 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av handläggningstiderna hos Patent- och registreringsverket och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:255 av Jan R Andersson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till en översyn av lagen om privatkopieringsersättning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1274 av Christian Holm Barenfeld och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till en översyn av privatkopieringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1442 av Ola Johansson och Per Lodenius (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en reform bör göras på immaterialrättsområdet för att säkerställa att såväl patent- som upphovsrätten fungerar i ett digitalt samhälle och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1768 av Johan Nissinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa incitament till att förbättra de lagliga tjänster som finns för streamning för att på så sätt låta marknaden vara delaktig i att piratkopieringen upphör och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att uppdatera och reformera lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1945 av Jörgen Warborn (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda upphovsrättslagstiftningen i syfte att skapa en teknikneutral lagstiftning som bl.a. förtydligar att även streamning av upphovsrättskyddat material från olovliga källor ska vara förbjuden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1967 av Jörgen Warborn (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa ett grovt upphovsrättsbrott i lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2389 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta inom EU för att riva upp lagen om civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3123 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett förtydligande i lagstiftningen avseende streaming och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3150 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna upphovsrätten och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3151 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka ambitionen inom EU avseende arbetet att harmonisera ett stärkt skydd för immateriella tillgångar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa en nationell strategi för att främja investeringar i immateriella tillgångar samt att ta fram statistik som visar hur immateriella rättighetsintrång påverkar jobb och sysselsättning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder i syfte att skydda konsumenter och på sikt minska piratkopieringen av varor och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör delta aktivt i arbetet mot piratkopiering inom ramen för den så kallade EU Policy Cycle for Organized and Serious International Crime och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3277 av Martin Kinnunen (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra privatkopieringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.